

Ухвалили головні завдання і календар центральних акцій у 2024 році

2 грудня 2023 року в Пряшеві відбулось четверте засідання Центральної ради Союзу русинів-українців СР від VIII

нюю працюю допомагають збереженню культури. Проте всупереч цьому не вдається зупинити прискорену асиміляцію

ся також відмітити 50-річчя огляду народних пісень «Маковицька струна» та 50-річчя Підгородського фольклорного свята. В ході дискусії виступили Віктор Гащак (Пряшів), Людмила Ражина (Свидник), Павло Богдан (Пряшів), Віктор Бандурчин (Михалівці), Святослав Нірода (Михалівці), Міріам Божик (Свидник), Злата Фундак (Снина), Єва Олеар (Пряшів).

Центральна рада Союзу постановила розробити План головних завдань на умови діяльності окремих регіональних рад СРУСР

На основі ухваленого календаря центральних акцій СРУСР на 2024 рік доручила підготувати проекти для Фонду підтримки культури національних меншин.

Центральна рада СРУСР поздоровила з життєвим ювілеєм – 70-річчям з дня народження заступника голови Центральної ради СРУСР, голову Регіональної ради СРУСР в

русинів-українців, що є одним з результатів ліквідації системи українського національного шкільництва.

Члени Центральної ради СРУСР обговорили питання

▲ Срібну медаль з нагоди 70-річчя з дня народження Андрія Яцканина (на фото вліво) вручив ювіляру голова Центральної ради СРУСР Павло Богдан.

культурно-освітнього і організаційного характеру, в тому числі підготовку і проведення ювілейного 70 Свята русинсько-української культури, яке відбудеться наступного року у Свиднику 21.6 – 23.6. У наступному році СРУСР готуєть-

Пряшеві Андрія Яцканина. За рішенням Президії ЦР СРУСР ювіляру було нагороджено срібною медаллю СРУСР за його організаційну роботу і діяльність на ниві національної культури.

Мирослав ІЛЮК.

▲ Один з найбільших осередків русинів-українців, який систематично діє протягом цілого календарного року, працює у Снині. На зборі Міської організації СРУСР 19.11.2023 р. зійшлося 45 членів.

Міська організація СРУСР у Снині об'єднує людей різного віку, професій і світогляду

На сьогоднішній день Міська організація Союзу русинів-українців Словацької Республіки нараховує 93 зареєстрованих членів, які щорічно оплачують членські внески і активно залучаються до її діяльності.

Нас тішить, що протягом останніх 2-3 років все більше є охочих стати членами організації і брати участь у підготовці і здійсненні намічених акцій за планом роботи.

У цьому ми пересвідчилися на членських зборах Міської організації СРУСР, які відбулися 19.11.2023 р. в Домі культури Старина за участі 45 членів. Після вітального слова та ознайомлення присутніх з програмою зборів голова Міхал Чокіна у звіті про діяльність МО СРУСР наголосив на тому, що наша організація є активне громадсько-культурне об'єднання і що першорядним є збереження національної ідентичності русинів-українців, їх духовної культури. І хоч умови для здійснення намічених завдань не завжди сприятливі, все-таки члени МО знаходять ресурси для проведення акцій.

Хочеться наголосити, – говорить голова М. Чокіна, – на більш численні акції, як, напр. *Концерт колядок, Похід подяки, Пошана до матері* (музично-танцювальний вечір), *Присмний відпочинок* членів при ватрі в природі, чи просто танцювальний вечір з нагоди *Пошани до старших, Духовна пісня* та ін.

Дуже добру співпрацю маємо з Регіональною радою в Гуменному, із Об'єднанням виселенців з водосховища Старина в особі Томаша Кірняка, із отцями духовними, із фольклорним колективом *Старинчанка*, із співацькою групою *Дума* та ін.

У ході дискусії учасники зборів (М. Петришак, М. Іванцо, А. Бандурчина, З. Фундакова, М. Потуцка) говорили, що треба продовжувати в збереженні і поширенні наших традицій, що не сміємо забувати про тих родаків, які заслуговують нашу увагу, що треба організувати недільне пообіддя пісні та поезії.

Після дискусії з певними доповненнями був одностайно схвалений План роботи на 2024 рік, Пропозиція на постанову та Пропозиція на склад нової МР. Радісним є факт, що у складі нової МР будуть працювати молодші за віком члени, які не байдужі до наших проблем.

У перерві на 1 засіданні новообрані члени МО обрали головою Міської ради Союзу русинів-українців СР у Снині Моніку Потуцку. Бажаємо їй щастя й успіхів в реалізації добрих намірів.

А. БАНДУРЧИНА,
Снина.

90-ті роковини Голодомору в Україні і світі, в тому числі в Пряшеві цими днями пригадали трагічні події Голодомору в Україні

ся на відрізок масової смертності. Хтось взагалі наголошує, що вимирання з голоду є лише складовою геноциду кінця 20-х початку 30-х років. Плюралізм поглядів не змінює факту – смерті мільйонів українців в 1932–33 роках.

Голодомор визнаний геноцидом українського народу в Україні, а також ще у понад 30 країнах світу.

У столиці Чехії кілька десятків людей зібралися на Вацлавській площі, аби вшанувати 90-ту річницю Голодомору. В межах акції представники посольства України у Чехії виклали напис англійською «Holodomor 1932-33»

запаленими лампадками.

«Зараз, як і 90 років тому, Україна веде боротьбу з російським агресором. Українці завжди перемогли. Ми хочемо дати сигнал всьому суспільству, щоб суспільство почуло нас, почуло нашу трагедію, яка була 90 років тому, і допомогла нам у боротьбі з російським агресором», – сказав тимчасовий повірений у справах України в Чехії Віталій Усатий.

До учасників акції також звернувся заступник голови Сенату Чехії Іржі Драгош, заступник міністра закордонних справ Чехії Ян Маріан та заступник міністра куль-

тури Чехії Ондржей Храст. У своїх промовах чеські політики висловили солідарність із Україною, а також зазначили, що сьогодні Україна продовжує протистояти «стражданням, яким немає виправдання», які знову спричиняє Кремль.

Цього року День пам'яті жертв Голодоморів припав на 25 листопада. З цієї нагоди українці по всьому світу провели акції вшанування пам'яті жертв штучного голоду 1932-1933 років.

За матеріалами преси:
BBC – NEWS Україна,
Радіо Свобода.

▲ Під час засідання.

з'їзду Союзу русинів-українців Словацької Республіки 2 липня 2022 року.

Звіт про діяльність Президії Центральної ради СРУСР був пред'явлений у письмовій формі.

У доповіді про діяльність Центральної ради СРУСР голова Павло Богдан оцінив центральні акції, які організація підготувала і провела у 2023 році, а саме 61 Фестиваль драми і художнього слова ім. О. Духновича в Пряшеві (17. – 18.5. 2023), 58 Фестиваль фольклору русинів-українців Словаччини в Камійонці (3. – 4.6. 2023), 69 Свято русинсько-української культури у Свиднику і Пряшеві (23. – 25.6 2023), 18 Фестиваль «Пізнавай та зберігай традиції своїх предків» в Орябині (26.8.2023), 49 Підгородське фольклорне свято в Підгороді (27.8.2023), 31 Фестиваль духовної пісні в Снині (7. – 8.10.2023), 49 огляд народних пісень «Маковицька струна» в Бардіві і Пряшеві (10.11. – 12.11.2023). Оцінив роботу регіональних рад Союзу русинів-українців СР в Бардіві, Гуменному, Кошицях, Пряшеві, Свиднику і Старій Любовні, які культурно-освіт-

людей, тяжкими психологічними травмами та придушенням опору.

Тому історики і до сьогодні мають різні погляди на тривалість Голодомору: акцентують на початку колективізації, ведуть відлік від славнозвісного «закону про 5 колосків» чи концентрують-

Найтрагічніші дні Голодомору розгорталися протягом 1932–33 років, однак цьому передувала тривала підготовка керівництва СРСР до знищення українців. Партійне керівництво поступово ухвалювало сотні фатальних рішень і постанов, а закінчилось все смертю мільйонів

Шана художнику

Не часто стається, щоб на такому малому клаптику нашого краю, який творять три сусідні села, народилися три визна-

чні художники. І не будь-які, а справжні майстри пензля. На самому сході нашого регіону, в селі Убля, у 1910 році наро-

13. 4. 1932 – 22. 3. 2007

V obci Michajlov sa narodil významný umelec Akademičný maliar docent Juraj Kresila, jedna z dominujúcich maliarskych osobností regiónu druhej polovice 20. storočia

V seli Michajliv sa narodilo významný umelec Akademičný maliar docent Juraj Kresila, človek z dominujúcich maliarskych osobností regiónu druhej polovice 20. storočia.

дився Адальберт Борецький, через два роки в Кальній Розтоці, неповних чотирьох кілометрих від Убля, прийшов на світ Ернест Конратович, а через двадцять років (13.04.1932) в невеличкому селі Михайлів, яке лежить десь два кілометри від згаданої головної дороги, узяв світло світу академічний художник Юрій Кресила.

Якщо перші два, як це було серед нашого населення за часів Австро-Угорської монархії та першої Чехословацької Республіки, поїхали вчитися в далекий Ужгород, то останній, вже після Другої світової війни, подався вчитися аж у самий

центр тодішньої Чехословаччини – на Моравію. А Борецький з перервами проживав і творив в Ужгороді аж до 1964 р., коли переселився до Кошиць, де й помер у 1990 році. Е. Конратович все своє творче життя провів в Ужгороді, досяг звання Народного художника України і помер у 2009 р. у віці майже сто років.

Ю. Кресила у 1951 р. поїхав вчитися в Художньо-промислову школу в Зліні, згодом в Угерське Градіште, щоб потім поступити у Вищу школу образотворчого мистецтва в Братиславі. Тут його професорами були такі визначні художники як Я. Желібський, Л. Чеміцький чи наш земляк Дезидерій Миллий. Після закінчення навчання він прийшов на кафедру образотворчого мистецтва УПІШ в Пряшеві, потім на 11 років знову на ВШОМ в Братиславу, але вже як той, що передає свій досвід молодим надійним художникам, щоб після 1990 р. знову повернутися до Пряшева.

Свою історію та людей, які прославили свій край, треба шанувати, що нам не завжди вдається. Але у випадку Ю. Кресили знайшлися ініціатори з громадського об'єднання *Вітерець Бескида* в Сніні на чолі з Михайлом Іванцом, які зробили проект на поміщення пам'ятної дошки Юрія Кресили в його рідному селі Михайліві. За допомоги Пряшівського самоврядного краю та депутатки його представництва Н. Сіркової це й вдалося зреалізувати і так 18 листопада 2023 р. на бу-

динку Сільського уряду в Михайлові було відкрито пам'ятну дошку художнику Юрію Кресілові. В урочистому акті взяли участь, крім організаторів, жителів села та околиці і троє дітей маестро, за яких син Юрій передав селу Михайлів одну з картин свого батька. Із словом про Ю. Кресилу виступив голова ЦР СРУСР Павло Богдан. Пам'ятну

дошку урочисто відкрили депутатка ПСК Надія Сіркова та старостка села Михайлів Яна Глоговська. З культурною програмою на урочистому акті

відкриття пам'ятної дошки, а згодом і в залі Будинку культури, виступила співацька група *Ублянка* із сусіднього села Убля.

-пб-

Словацько-український культурний та інформаційний центр в Пряшеві діяльний протягом цілого календарного року. Поруч із бесідами, зустрічами, концертами, бесідами тут регулярно організуються ви-

Різдвяна виставка картин і фотографій

ставки картин і фотографій. 29 листопада 2023 р. тут бу-

ло відкрито третю за чергою *Різдвяну виставку художньої творчості*, яку Союз русинів-українців організує, як говорить і сама назва напередодні Різдва і Нового року.

Поруч з роботами словацьких авторів – Петром Галлом, Ігорем Дем'яном, Міланом Ка-

дини – це ті виміри, в які пробують вникнути митці, головним чином художники-портретисти. Привітав на виставці завідувач відділенням культури, спорту і туризму Миського уряду в Пряшеві Патрицію Зіхову.

Тягар підготовки і реалізації вистави ліг на плечі невтомного

організатора виставок, художнього фотографа Ладислава Цупера, який представив авторів і запросив їх розповісти про свою творчість і творчі плани.

Легку, передріздвяну атмосферу на відкритті виставки нав'яли музичні твори. У виконанні Кароли Мацкової на фортепіано присутні заслухали ніжні мелодії «Пісні без слів» Фелікса Бартольді та «Блакитної затоки» Роя Орбісона.

Виставку можна оглянути до 25 січня 2024 року.

-мі-

▲ Михайло Шкурла представив пейзажами і водночас плакетками власного виготовлення нагородив організаторів виставки Павла Богдана, Ладислава Цупера та Єву Олар.

▲ Виставку відкрив Павло Богдан.

▲ Художник Володимир Семанчик.

▲ Йосиф Мулик цими днями підготував виставку для жителів вагу портретної творчості.

▲ Марія Цингелова у мистецтві дає перевагу портретній творчості.

▲ Частина глядачів.

лявським, Маріаном Мигалчином глядачі мали можливість милуватися картинами і фотографіями авторів з рядів русинів-українців. Мова йде про жителів Пряшева Йосифа Мулика, Михайла Шкурлу, Ладислава Цупера і жительку Бардієва Марію Цингелову. Родом вона з Улича, довгий час жила в Італії, де збула неабиякий творчий досвід. Свій національний слід не втратила в чужих світах. Повернулася додому з рідним словом і так, по-улицьки, й мовила миле слово до присутніх.

Виставку відкрив Павло Богдан і наголосив, що культура єднає людей різної національності. Макро- і мікросвіт лю-

▲ На фото (зліва): Ладислав Цупер, Карола Мацкова, архітектор Маріан Мигалчин, фотограф Мілан Каляєвський.

День гідності та свободи

У брatisлавському Будинку культури Ружинов Словацько-українське товариство в співпраці з Посольством України в Словацькій Республіці 24 листопада здійснило музично-літературний вечір до визначних подій суспільного та культурного життя України.

Початок концерту був присвячений 140-й річниці від дня народження визначної особистості української культури – композитора, педагога та музичного критика Якова Степового.

З його цікавою біографією присутні, серед яких були і дипломати з Посольства України в СР, познайомились посеред-

ного хору Микола Ердик та Мартін Мікуш.

Дальша частина концерту була присвячена Дню гідності та свободи, яку Україна відзначає щороку 21 листопада. Модератори вечора підкреслили, що Україна – це насправді територія гідності та свободи. Такими українців зробили дві революції –

на кість худих людей, між ними і маленьких діточок із за сталінського геноциду в 1932-33 роках.

До сліз емоційно на фоні відео заспівала Александра Мікушова, солістка Музично-драматичного ансамблю Тараса Шевченка, пісню Мирослава Скорника на слова Богдана Стельмаха під назвою *Свіча*. Пісня присвячена жертвам Голодомору, в якій є такі слова: *На вікні свіча догорала, мама дитинча колисала, не в колісці, ні, але у труні...*

Хвилиною мовчання було вшановано пам'ять загиблих на Майдані, під час Голодомору та у поточній кривавій війні Росії проти України.

Кінець концерту був присвячений жовтневому Дню козацтва та захисників і захисниць України.

Модератори згадали про важливу роль козацтва в історії України.

Запорізька Січ вважається першим демократичним незалежним об'єднанням, основними принципами якого були свобода і рівність.

Зараз в Україні зареєстровано близько десятки всеукраїнських громадських організацій українського козацтва та більш ніж п'ятсот обласних, районних, міських і сільських козацьких утворень, які продовжують традиції козацтва в Україні.

Помаранчева 2004 року та революція Гідності, яка тривала з 21 листопада 2013-ого до лютого 2014-ого року. Революція гідності докорінно змінила напрямки розвитку держави та суспільства, об'єднала свідомих, зрілих громадян – справжніх патріотів. Але шанс на зміни коштував українцям високою ціною – ціною людських

жизнем відео з українськими титрами та словацьким коментарем Юрія Генчанського. Яків Степовий помер як 38-річний, залишивши в українській музичній спадщині цілий ряд вокальних та інструментальних творів.

З його творчості як перша прозвучала *Прелюдія пам'яті Тараса Шевченка*, яку блискуче загравав на фортепіано диригент та корепетитор Словацького національного театру Бранко Ладіч. З його пісенної творчості глядачі прослухали *Як почуєш ночі* у виконанні Миколи Ердика, *Із-за гаю сонце сходить* заспівав Мартін Мікуш, а презентація Якова Степового закінчилась дуже цікаво написаною піснею на три голоси *Садок вишневий коло хати* на слова Т. Шевченка, яку заспівали випускники брatisлавської консерваторії Валерія Домінікова та члени Словацького філармоніч-

життів, коли від рук снайперів *Беркуту* загинули демонстранти – так звана *Небесна сотня*. Революція Гідності та свободи, не жаль, не завершилася, вона продовжується на сході України в кривавій війні з російським агресором.

До цієї теми було показано відео з жалючими картинками обох подій – революції та поточної війни. Дуже емоційне відео підкреслили пісні *Летіла зозуля* дуєту Валерія Домінікова та Александра Мікушова, *Мамо, не плач*, яку заспівав Микола Ердик чи *Чорна рілля зорана* у виконанні квартету Валерія Домінікова, Александра Мікушова, Микола Ердик та Мартін Мікуш.

На концерті не бракувала і згадка про жертв Голодомору. Цей день припадає на четверту суботу в листопаді. І знов на відео глядачі побачили фотографії з тої доби –

В честь козацтва Микола Ердик та Мартін Мікуш заспівали під акордеонний супровід Раймунда Каконі пісню *Іхав козак, іхав містом*, дуєт Валерія Домінікова та Александра Мікушова пісню *Ой поленко, поле* за супроводу гітари Ленки Сенковичової та скрипки Ігора Копаби, а оптимістичним фіналом була пісня *Наливаймо, браття* у виконанні квартету співаків за супроводу фортепіано, гітари, скрипки та акордеона.

Емоційний вечір, на якому не бракувало між глядачами і навіть й між митцями концерту сльози, закінчився малим фуршетом, де продовжувалася розмова про нелегку долю України, але з певним закличком, що Україна обов'язково стане вільною і незалежною частиною цивілізованого Євросоюзу.

Марта КАКОНІ.

Українські студенти виступали в Пряшеві

Бурхливими аплодисментами завершився театральний виступ студентів навчальної театральної лабораторії Академії культури і мистецтв Закарпатської обласної ради на Міжнародному фестивалі консерваторій (м. Пряшів).

В стінах Пряшівської приватної консерваторії студенти АКИМ презентували перформанс за поезією Т. Шевченка «ЖІНОЧА ДОЛЯ НА СТОРІНКАХ «КОБЗАРЯ».

Режисерка – Вероніка ТИЩУК.

Під час фестивалю українські студенти взяли участь у майстер-

класах з майстерності актора, отримали безцінний досвід від спілкування з колегами.

Сценічні образи створювали:

Аня Когутка, Альона Макарович (керівник курсу Олександр КУЦІК, заслужений артист України);

Ольга Пономаренко, Любов Тарр (керівник курсу Вероніка ТИЩУК);

Ангеліна Пашкова,

Соф'я Васильєва (керівник курсу Євген ТИЩУК, заслужений артист України).

Викладач з вокалу та музичний супровід на бандурі Марія МАРТИНЮК.

Павло ФЕДАКА.

▲ Учасники 21 Зборів Конференції Українських Пластових Організацій.

Відбулися 21 Збори Конференції Українських Пластових Організацій

На 21 Зборах Конференції Українських Пластових Організацій ПЛАСТ в Словаччині знов став пластовим краєм

В половині листопада, недалеко Варшави, відбулися 21 Збори Конференції Українських Пластових Організацій (далі КУПО), в яких взяло участь понад 150 делегатів пластових організацій з 22 країн світу. Молодіжна організація «Союз скаутів ПЛАСТ» українсько-руської національності в Словаччині репрезентували старші пластуни (ст. пл.) Богдан Довгович, Петро Алексій Бегені, Лівія Урам Грицько та пластуни сеньйори (пл. сен.) Святослав Довгович і Володимир Кравець.

Рішенням 21 Зборів КУПО пластової організації Словаччини відновлено статус пластового краю.

Пластовими краями стали і організації в Іспанії та Франції. Крім того, пластові організації з дальших 11 європейських держав стали офіційно пластовими групами. Це на практиці означає, що українська скаутська організація ПЛАСТ в сучасності розвиває свою діяльність, крім України, також в таких пластових краях – Австралія, Австрія, Велика Британія, Іспанія, Канада, Німеччина, Польща, Словаччина, Сполучені Штати Америки та Франція, а пластові групи діють в Бельгії, Грузії, Данії, Ірландії, Кіпрі, Латвії, Голландії, Фінляндії, Чехії, Швейцарії і Швеції.

Пластуни на Зборах КУПО протягом трьох днів обговорювали також актуальні умови діяльності світового ПЛАСТУ. На початку Зборів хвилиною мовчання і піснею «Вічна пам'ять» вшанували більше як три десятки загиблих пластунів-воїнів в російсько-українській війні від 2014 року. Важливі рішення прийняли і наради Уряду пластунів сеньйорів та Уряду

старших пластунів, а також Великої ради орлиного та скобиного круга. Делегати обрали і новий провід глобального ПЛАСТУ – Головну пластову раду, головою якої став пл. сен. Ігор Микита із США.

В ході святкової вечери ПЛАСТ Словаччини разом з іншими пластовими організаціями світу отримав від ПЛАСТУ – Національної скаутської організації України грамоту-подяку: «Дякуємо за вашу боротьбу»: «Від імені ПЛАСТУ – Національної скаутської організації України від щирого серця дякуємо пластунам Словаччини за підтримку пластунів України та українців, а зокрема за надання гуманітарної допо-

моги через пластовий штаб в Ужгороді та за допомогу в організації таборів у Словаччині в 2022 – 2023 рр. Завдяки вам близько 500 новаків та новачок мали безпечне таборвання і продовжити свій розвиток попри все. Дякуємо за вагомий внесок у розвиток відносин зі скаутами Словаччини та змогу для пластунів з України здобути нових друзів у скаутському світі.»

Крім офіційної програми, для пластунів з Словаччини не менш вагомою частиною Зборів були і неформальні зустрічі з пластунами з інших країн. Вдалося створити нові дружні зв'язки, які допоможуть в розвитку діяльності ПЛАСТУ в Словаччині. З друзями з Австрії домовилися на допомозі з вишколом виховників та допомогою з розвитком діяльності пластових гуртків в Брatisлаві. Заступники ПЛАСТУ в Словаччині будуть і в цьому році присутні 10 грудня у Відні на передаванні Віфлемського вогню миру і наступного дня разом зі словацькими скаутами передадуть його в Ужгороді пластунам України. Віримо, що історичні Збори КУПО у Варшаві будуть для ПЛАСТУ в Словаччині поштовхом, який сприяє ще більшому розвитку пластування між українськими дітьми і молоддю в Словаччині.

Святослав ДОВГОВИЧ, заступник голови Крайової пластової старшини в Словаччині.

▲ Делегати ПЛАСТУ в Словаччині на 21 Зборах Конференції Українських Пластових Організацій – зліва ст. пл. Богдан Довгович, ст. пл. Петро Алексій Бегені, ст. пл. Лівія Урам Грицько, пл. сен. Святослав Довгович і пл. сен. Володимир Кравець.

